

[Aage Fogh.]

svært at være landmand i dag. Det er ikke alene et spørgsmål om at kunne arbejde, men det er tillige et spørgsmål om at kunne disponere.

Nu bliver der sagt fra mange sider — det er sagt stærkt af det ærede medlem hr. H. C. Toft, meget stærkt — at vi skal have en ny struktur inden for dansk landbrug, og jeg har forstået det sådan, at det, det ærede medlem tænker sig, er, at de små brug må væk, og han tænker sig, at det skal ske på den måde, at de skal stilles til fri rådighed for kapitalen. Jeg tror, det er ganske forkert. Jeg vurderer det sådan og håber, det er rigtigt, at vi står i en brydningstid. Vi regner vel alle sammen med, at vi inden længe er med i det europæiske fællesmarked under den ene eller den anden form. Selv om de Gaulle kunne standse udviklingen nu, tror jeg ikke på, at denne mekanisme lader sig standse overhovedet i det lange løb; før eller siden vil Danmark være med, og i de lande, vi da kommer sammen med, ligger det sådan, at i Vesttyskland er der 47 pct. af landbrugerne, der har mindre end 5 ha, i Frankrig er der 30 pct., i Belgien 59 pct., i Holland 38 pct., i Norge 65 pct., i England 41 pct., men i Danmark er der kun 19 pct., der har mindre end 5 ha. Det vil sige, at som husmandsland er Danmark overmåde godt stillet, for vi har ikke ret mange af disse alt for små brug.

Det er ikke nogen stor strukturændring, der skal til her, for at vi kan have det bedst mulige produktionsapparat i konkurrence med de andre lande i Europa, og det er derfor efter min mening helt forfejlet, når det ærede medlem hr. H. C. Toft nu lægger det op på den måde, at det, vi skal tilstræbe, er at få husmændene væk og få flere herregårde.

Jeg må måske også i denne forbindelse bede det ærede medlem læse Tolvmandsbladet; det er det blad, der udgives af herremændene, af godsejerne, og det er et ganske fortrinligt blad; det er efter mit skøn det bedste landbrugsblad, vi har i Danmark. Det giver en masse gode oplysninger, og i januarnummeret fortalte Tolvmandsbladet i en artikel, der drejede sig om større tilskud til landbruget, at hvis man delte landbruget op i 3 grupper, og i den ene gruppe tog de udprægede husmandsbrug, så havde

disse husmandsbrug på 7,3 ha i gennemsnit 8.200 kr. i familieindkomst. De typiske bøndergårde på 37,7 ha havde 11.300 kr., og de egentlig store gårde på 184 ha havde ÷ 3.550 kr. i familieindkomst. Jeg kan ærlig talt ikke se, at disse tal, som altså stammer fra Tolvmandsbladet, opfordrer til nedlæggelse af husmandsbrug og oprettelse af flere herregårde. Det er vel herfra, det gamle mundheld stammer, der siger, at det er strengt at være bonde, men værre at være herremand, hvis man ingen penge har, for det må være strengt, hvis dette er noget, der gentager sig.

Så kan man sige med hensyn til produktion, at det er de store gårde, der producerer meget. Herom meddeler Tolvmandsbladet i samme artikel, at husmandsbrugene producerede for 2.500 kr. om året netto pr. ha, og herregårdene for 1.470 kr. — altså var der 80 pct. større nettoproduktion i husmandsbrugene. Så kan det ærede medlem sige til mig: ja vel, men hvis ikke de kan sælge de varer, er det vel en fordel at have de brug, der producerer så lidt som muligt også netto. Det vil jeg ikke nægte kan være rigtigt i en periode, men i det lange løb tror jeg ikke det går.

Endelig kan man sige, at de store brug har store udgifter til lejet arbejdskraft, og derigennem skaffer de arbejdsløn. Jeg skal derfor gengive nogle tal fra den samme artikel, der fortæller om, hvad der bliver i løn til den lejede arbejdskraft og til familien. Det er 1.180 kr. pr. ha i husmandsbruget og 580 kr. på herregårde, altså 100 pct. større arbejdsløn i de små brug. Så kan det ærede medlem deroverfor igen sige til mig: det ser jeg meget vel. I en periode, hvor vi har forfærdelig let ved at skaffe beskæftigelse både i industrien og i administrationen, ikke mindst det sidste — det er måske ikke så givtig en form, men der er dog beskæftigelse at hente — kan det måske være mindre klogt at lægge vægt på den gruppe af landbruget, der giver den store beskæftigelse. Men jeg tror nu alligevel, at det er det, vi skal holde fast ved i tiden fremover, og derfor kan jeg meget vel give min tilslutning til de forslag, der her er stillet af den højtærede landbrugsminister — også helt ud. Jeg er imidlertid bombesikker på, at vi snarest muligt skal se at finde frem til en sådan form, at vi